

С. СИДОРОВ УБАЙЫМ ЭТЭ

БЭЧЭЭТЭМНИККЭ ЭРГИЛЭН

тын көпсөтөххэ итинник.

Уйбаан оронһор үөр-
дн өрө тутара, киһи суол-
татын өйдүүрө. Өсөө 70
сыллаахтыа нэһилиэтин
оолорун үөрэттэрэри
нуоратынан туруорсан,
бэйэтин дьэтиги уларсап
Дирингэ баатын оскуо-
ланы астарбыта. Одо-
рун үөрэттэрэри киһи-
нын Дьоккуускайга киир-
кыстыыра, сайыны Хол-
тоого тахсан отторун от-
тууллара, бурдуктары
ыһаллара.

Синдэр, мин өйдүүр-
бүн, сырдык хааннаах,
кыра уугуохтаах, түргөн
туттунуулаах - хаптыны-
лаах, саната-нигэте суох
күнү быһа дьонун кытта
үлэлээн букунайар өр-
тэ. Кэлин Москвага
үөрэбин бүтэрэн баран
кэспэтиэммит, саадала-
ммыт этэ, ураты көнөтүк
туттан хаамара. Сайыны
быраатынны дойдуттар
бултутура, айылдаа сым-
дара. Дьон Синдэр ку-
лу төһө да ыраахтан буол-
лун, куол угуоруттан дь-
баны, ытан доргутанан
күлэллэр. Быраата Ыл-
дыа сомуога суох саатын
сүтүн баран убайын багы-
һара. Дьон кулэлхтэри-
тэ: «Ээ, чэ син саалаах
уол сыдыар дьохтэро», —
дипр буолара.

Мин 1938—1939 сыл-
лардаахха Дьоккуускайга
педагогическай училище-
га үөрэн киирбим. Кү-
һүн убайым аах, Афанасий
Федоровичтаах. Ньурбаттан көһөн кэ-
лиэхтэригэр дьэри убай-
бар Синдэр дьэпэлэммит.
Ол кэмгэ аата Ыл-
дыатынны куоракка
Интернационал уулусса
13 №-гэр олохторо, от-
тон Синдэр үлэнир си-
ригэр — архив дьэтиги
биир хоһугар (уруһула
аккырай кыра хоһо)
олорбута. Архивка кэли-
да киллэрбэт эбитэр.
Убайым үлэнир сирэ тас
аанынан бардаахха баара.
Остуолутар үгүс-элбэх
лаапканы, кумаабын
талатан баран күнү бы-
һа тугу өрө суруйара.
Анын иһинин киһи ха-
рабыллыра. Өрөбүт эр-
күн аратын аахха уонна

биннэха — Афанасий Фе-
дорович Сидороваахха
кэли барары Олохторго
Афанасий Федорович
Совиниһа үлэнирө. Эл-
бэри кэспэтиэлэрэ да,
мин иһэ сатаабыт эһим.
Кадавараһыккы уулусса-
тын 16 №-гэр олохбу-
лут. Ол сыл билиннэтин
чугас уулусса лэпкэ,
олорбут Аршапову, дьэ-
бит салгытыгар оло-
бут Степанову уо. д. а.
туһулаан хайбыттар.
Убайым ону хайан да
билбит буолуохтаах.

1941 сыл сайыннар
курса үөрэнэ эмэ Дьок-
куускайга киирбим.
Убайым үлэнир сирэ
түһүтүм остоорас орон-
һор: «Согуруу үөрэ-
барбыта», — дьэбитэ. Со-
гору сэрни буолбута.

Афанасий Федорови-
чтын Синдэри байыаннай
архивтар негүө сураһан
корбулут да, маһаачы-
ныт уонна быһа тоһутан
сэрнигэ баран сураба
суох сүтүрө дьэпэлит.

«Якутия» хаһыада бэ-
чээтэммит хаартыскада
Синдэр арыһы да үрдүө.
Иһикс киһитин билбэ-
ним.

Балахтаабыт хаартыс-
ката баар. Онно киһи
батыһарыгар Тюрд Дьы-
гистай дипр эбит. Онно,
баһар, ити псевдонимы-
нан республика бөчөөт-
гөр тугу эмэ суруйбута
буолуо дьэи көрдөөһүнү
саалаабыт киһи ар-
хивка үлэлэбит доку-
муонарын булан ксеро-
копирлаабыт. Сылты-
карга эмэ сурук ыһтыл-
быт. Ыһыта, эдэр сым-
гар хара баһырга түдө-
һөн суорута суолтаныт
убайбыт туһунан маты-
рыһааллары хомуссабыт.
Киһи туһунан билэр дьон
баар буоллаххытыа, би-
һнэха суруйарытхыа
көрдөөбүт.

1940 сыллаахха педа-
гогическай училищени
бүтэрэн баран начальнай
ыһыах учууталынан би-
блиотеканын үлэлэби-
тим. Билигин пенсияда
олорбун; сэттэ олохто-
хун, сөннөрдөөхтүн. Ту-
гу эмит биллэрэр буол-
лаххытыа, аадырыһым,
078701. Холтоого, Ма-
рысчаан уулуссатын 27
№-ро, Сидорова Ульяна
Федоровнада.

Ульяна СИДОРОВА.

Оройуон дьаһалтатын
баһылыгы бу дьыл олун-
ну 26 күнүнээн 74 №-
дээх дьаһалынан госу-
дарственной уонна общест-
венной транспорт средст-
воларын уонна иһинлэр
холбонор / техникаларын
сыллаады техникескай
көрүү сагалана. Киһи сү-
рүн сымалынан оройуонга
тоһө транспорт баарын,
ол иһинтөн төһө хаһаа-
пыстыбалар уонна торит-
талар бас биллэлэригэр
баарын, олох техникескай
туруктарын быһаарым буол-
лар.

Сыллаады техникескай
көрүүү тэриэтэлэргэ уон-
на хаһаапыстыбаларга
баар автомашиналар, ко-
лүөһэлээх трактордар, мо-
тоцикллар уонна холбонор
техника хайдах турук-
таахтарыттан тутулууга
суох бары барыһаахтар.
Сыллаады техникескай
көрүүү аспаптар транспор-
т средствата бинтэр
холбонор техника көрүү

гн көрүүгэ дьэри туһа-
ныллара боьулар.
Көрүүгэ кэлбэт транс-
порт средстволарыттан
уонна водителлэртан ман-
нытар ирдэнилэллэр:
Бастакытынан, транс-
порт суолунан сылдыы
быраабылатыгар толору
элиэтигир буолуохтаах.
Оттон автомашиналарга
уоту умуруорааччы (ав-
тобуска иһин), медицин-
скэй аптека, саахалланна-
ха бинтэр аварияланнаха
туһанытар бэлэ, 5 то-
наттан тахса уйуһаах
автомашиналарга уонна
автобуска колоһо аныгар
үгүллар Угольник (2 ус-
туука) баар буолуохтаах-
гар. Иһининэн, транспорт

средстволарын маркаларо,
агрегаттарын нүмэрдэ-
ригэр ГАИ-га регистра-
цияламмыт докумуонна-

ЭРЭЛЭ СУОХ—ТУРУОХТААХ

рын кытта сеп түбөс-
һнэхтээхтэр. Усуһунан,
транспорт не уонна тас
өртүлэрэ ыраа, куэнта-
рын ойдогосторугар үс ор-
туттан 30 см итэһэ
суох үрдүн гына госу-
дарственной нүмэрдэро ха-
тылаан суруллубут бу-
луохтаахтар.

Техникескай көрүү би-
риэмэтигэр оромүөһү
эбэтэр «тонорулаан» ту-
рар транспорт докумуон-
нарын ГАИ-га кыдыа кэ-
лэн — балитанналытхыа.
Ол кэиниттэн транспорт
сүүрдэһин ГАИ-са хаһап
баһарар кэлэн көрүүү
барылар.

Водителлэртан транс-
порты ыһтарын туһулуур

РЕДАКЦИЯ ПОЧТАТА БЫЫСТАПКАТТАН АСТЫММАТЫМ

Соторутаабыта үөрө-
нөөччүлэр прикладной ис-
кусствора онгоһуктарын
оройуоннаады быыстапка-
та буолан ааста. Оскуо-
лалар элбэх, үчүгэй онго-
һуктары киллэрбиттэр. Ол
эһэри быыстапкаттан ас-
тымматым. Того?

Бастаһынан, бастыг
онгоһуктаах олохторбутун
наһараада көрүтө быыс-
тапканы көрдөрө киллэр-
биһит. Байы-байаһын
онгоһуктарын көрдөхтөрү-
нэ элбэххэ үөрэниэхтэро
ди саааһыныт. Онту-
набыт баара оройуон өм-
баар-суох киһи дьэтиги—
«Айыһаан» култура
дьэтиги иһин мөндүкэни
билиһин туһары быыс-
тапка тэриэһинэ, киһи
элбэро бэрт буолан таах
аныһылаһа, аалыһаһа
сырыттыбыт дьэи олохтор
бэриэ хомойбуттар. Иһи
эрдэлэбит биирдии хоһу
ыһан онгоһуктарын үчүгэй
көстүүлэх гына туруор-
таабыт, аһытар муһука-
ка-ханыһа кыһыллан ту-
гу аһалыттар да ланыа
көстүбөт.

Билигин сааабытыгар,
онгоһуктары оскуолалары

нап, эбэтэр хастыы да
бөлөхтөөн көрөн баран
бастыгтан — бастаһыгарын
оройуонга киллэрбит
буоллар ордуу буолуо
эбит.

Иһининэн, саамай эл-
бэх ула нискэ киирбит.
Билигин курдун кииргэ-
тэр матырыһаал, сааа
хоту таһас суох кэмгэр
балачча үрдүн таһыһаах
буолар бааллар. Ол эр-
үлэлэр бааллар. Ол эр-
үлэр, атын сааалары
га курдук, манна түмүгү
таһаарбата, хайа оскуола
хайдах үлэлэбитэ, туох
үчүгэйдээх, итэһэтээх
этиһилбэтэ. Оройуонга
дьиннээх националынай
таһас-сан хайдах буолуох-
таабын билэр-көрөр киһи
аһыах. Ол да иһин ку-
руһуоктар салайааччыла-
рыгар, дьобурга уһуһаач-
чыларга таһыһаах семи-
нардары (теорияда даба-
ны, практикада дааны)
ыһтыла наада этэ. Ону
баара быыстапка иһиннээ-
һи кун ыһтылыбыт се-
минар тэрэһинэ олус
мөлтөх. 10 часка саба-
лаһахтаабын 2 часка
көһөрүлүбүтэ, онтон 3-кэ,
Семинары ыһтарга аһам-

мыт, бөлөһүмүт киһи
баара көстүбэт. Оло аһар
дьэтиги үлэһитэ согоһуон
кэлбит дьону ойутан ту-
руора-туруора хайдах үлэ-
дээн эрэллэрин көспөтө
(опыт атаһаһы курдук).
Үлэ уруонтарын, куру-
һуонтарын салайар оро-
һуоннаады управлени-
үлэһитэ көстүбэт. Уру-
сылдыбыттар аасыт
сыллаарга маннын тэри-
лэрин туһунан этэллэр.

Кэлэр өртүгэр семинар-
дары үчүгэй үлэлээх о-
скуолалар баһаларыгар та-
риһэр ордуу буолуоһун
үгүстэр эттилэр. Куру-
һуонтар салайааччыларын,
дьобурга уһуһааччыларын
литературанан бастаһы
уочарат хааччыларга эмэ
болбонтону ууруохха, Са-
ха тылын, фольклорун
оройуонга биир үчүгэйдик
билээччи Т. С. Көһөнө
брошюраларыгар үгүсүт
тикэс иһик. Онон Татьяна
Степановнада билиһин-
көрүүтүн дьонго биэрэргэ
дууһууттар көмөлө-
һүөххэ, усулуобуйата тэ-
риһнээх.

БИИР ОСКУОЛА
УЧУУТАЛА.

Сорох-сороххо «ликбез» курдук

Соторутаабыта оройуон-
наады сбербанк (сэбиэ-
диссой Г. И. Филиппова)
тэриһитинэн уонна көдү-
лэһининэн баһынай ха-
һаапыстыбаларын баһы-
лыстарын семинар-сүбө
мунуһаа буолан ааста.
Ити биннэххэ, сага үлэ-
дээн эрэр дьонго, улахан
туһалаах буолла. Урукку
өртүгэр үбү-аһы туһутаах,
киһини өрө-таннары сыы-
майдабаата буоламмыт
билбэһинт-көрбөһүнүт,
муһарбыт-тэһэрбит, сыһа-
халты операциялары онго-
рорбут олус элбэро. Ол
бэйэбитигэр дааны, били-
гини кытта үлэнир дьон-
го дааны улахан эр-
дээро, түбүктээро чуолкай.

Бу семинар-сүбө мун-
уһаахха оройуон пенсион-
най фондатын начальнига
А. Е. Филиппов «Доку-
тан пенсионнай фондада
үбү хайдах төлүүр туһу-
тан» сбербанк специали-
ста М. Е. Максимов «Кре-
диттэри ресурстары хай-
дах туһанар, учуоту-отчу-
туһаны хайдах онторор ту-
һунан» иһитиннэрбиллэри

онордулар уонна бааһы-
найдар ыһтыһаларыгар,
интэриһиргир боллурос-
тарыгар эһиэттэри биэр-
дилэр. Бааһынай хаһаа-
пыстыбаларын салайаач-
чылары билбэт-көрбөт,
муһар-тэһэр үгүс боллу-
роустарын ыһаһаһаһан
ыһыталаһтылар.

Сбербанк 90-тан тахса
бааһынай хаһаапыстыба-
ларын үп-кредит ресур-
сарынан хааччылар.
Аасыт сылга бэйэтин
ресурсатыттан таһаарынан
уһун болдохтоох, чэпчэ-
тиндээх барыта 47 млн.
солк. сууһааах ссуданы
биэрбитэ. Ити улахан кө-
мөгө тирэһирэн үгүс баа-
һынай хаһаапыстыбалар
автомашиналары, трактор-
дары, атын да тыа хаһаа-
пыстыбатын техникаларын
булуммуттар. Сыһааа бу
үлүгэрдээх көгүл барбыт
кэмгэр сбербанк сааал-
тата иһинэн сага тэриһлэн
эрэр бааһынай хаһаапыс-
тыбалар тирэхтэрин бу-
луһууларыгар кыабы
биэрэ.

Мунуһах кыттыһаах-

тара уонна сбербанк үлэ-
һиттэри иһинитин хайдах
үлэнир суолун-иһин бы-
һаарыстылар, сүбэлэсти-
лэр. Кырдыһы кистээ
бэккэ эттэххэ, элбэхпит
бэрт буолан, бэйэ-бэйэ-
тин мэхэйдэһэрбит үгүс,
аны сбербанк үлэһиттэрин
түбүгүрдэбит, хардарыта
өйдөспөт быһыһы-майгы-
ны үөскэтинэбит. Онон
элбэх күммүтүн-дылбы-
тын халтайга сүтэрэбит,
биир эмэ операцияны
онороору хаста дааны
кырыһаһын. Ол иһин ый-
даады хамнаһы ыһыага
нэһиликтэринэн график
онгоһуулан бигэрэһнэ.
Аны сбербанк бааһынай-
дар туруорсар боллурос-
тарын быһаарар аһал-
ыһаты тутара быһаары-
лыһа.

Олохпут билигин уус-
тук кэмгэр оройуоннаа-
ды сбербанк коллектив
бааһынайдар тустарыгар
сорох иһинин чөлөһи-
лэргэ барбыта үчүгэй.

Иван КСЕНОФОНТОВ.

В. Саввинов, иһэ дьала оройуон-
наады отделыи гос-
автоинспекцияда отде-
лениетын начальнига,
(Автотранспорты техни-
ческай көрүү графикын
4-с балаһада көрүн).

(РИТА—ССТА).

